આલતો ખાઉં ને મેલતો જાઉં

"ફેશનેબલનો ફજીતો"

અમથાકાકા અને ભોળી ભત્રીજીનો

સંવાદ

(કવાલી)

સમ જઈશમાં આધી શ્રવણ કર વાત આ થોડી
કુળમાં પ્રગટ થઈ છો જરા સમજાવને છોડી ૧
ઓ શું અરે કાકા અમારા છે ગૃહો વાંકા
પરખાય કે રીતે માતા નામે મદન ગોરી ૨
દેખી થવા લાગી પુરા તન રીત ગઈ ભાગી
પલ્લવ રહે ખુલ્લાં એવી અમને ગમે ચોળી ૩
ગામની હતી ગોપી શીખી ભરવા હવે ટોપી
હાટે જવા લાગી બંડલ નાંખ્યાં બધાં તોડી ૪

એતો જાહેર થઇ ચુકયું ગળાશે કેમ આ થુકયું
પરિણામો થશે કેવાં હવે કહું છું બધું ફોડી ૫
મુકી તેં ધાધરો દીધો નદીનો વેશ પણ લીધો
કેમ જો હોય કંઇ બાકી કસર રાખીશમાં છોડી ૬
દીવસ આવ્યા બહુ વસમાં સુવર્ણોથી મઢો ચસ્મા
વિલાયતી બુટ પહેરીને હવામાં જઈશ હું પોઢી ૭
રૂપાળી છે બહુ ભારે દેખી સૌ કાંકરા મારે
ભુલેશ્વરના લતામાંથી અલી તું જાય છે દોડી ૮
સબુર કર અરે ગાડીવાલા કહાં તક જાયગા લાલા
હુ પૈસેકા લીઆ ચીવડા મગર દેખી નહિં ગોળી ૯
થવાની ચાહ છે કયારે જવું હાફીસમાં મારે
રામા અલ્યા જરા જોની હુંકારી કયાં ગઇ છોડી ૧૦
વિચારીને જરા બોલો આંખો બેઠાં તમો ચોળો
તપાસીને જુઓ વારૂ મળે છે કયાં જીવન દોરી ૧૧
હરી ને તો જરા ચાલો વચન સૌ વેદના પાળો
કહે માધવ આખર તો વખરવાનીજ છે જોડી ૧૨
શરીરો છે ઘડયાં કેવાં અજબ કયાંની હશે માટી
મોટા ઘરની અમો બૈરી પકાવી શું નહિં માટી ૧૩
રાખી આપો હવે ખાટો તે પણ જોશે વદન લઠો
આપે અનુસાર રાંધીને જમી ફરીશ-ઉમરકાતી ૧૪

ભાઇઓ મુજને બહુ ભાવે ગોકુળ મથુરાં થકી આવે
મને અચરજ બહુ લાગ્યું પાણી મજબુત છે લાટી ૧૫

માથાં ત્રણવાર મેં કુટયાં ત્યારે તો શેઠજી ઉઠયા
દિવસના પણ રહ્યા ઉંઘે કરે છે કામ સૌ ખાટી ૧૬

ભણીશું વેલકમ જ્યારે બનીશું ફેનગી ત્યારે
હીંડોળા ખાટ પર બેસી દઇશું શેઠને દાટી ૧૭

બત્રીજી તું ખરી બોળી માગી ખા લે હવે ઝોળી
કહે માધવ જોયું કે શ્રીખંડો શું રહ્યા ગાંઠી ૧૮

આબેહુબ અંધકાર યાને લક્ષ્મીનો ખુવાર

(કવ્વાલી)

અરે મમ દેશી બંધુઓ અરજ કાંઇ ઉર ધારે તે
થતો અત્યાચાર આજે હવે હાં કંઇ સુધારોને ૧

પહેરી ફેન્સી ચોળી જતી ઓરત હવા બંદર
પછી તે ક્યાં કહો જાતી અરે એ જાણે તો ઇશ્વર ૨

અહા શું તેહની સાડી અતી બારીક મેં ભાળી
શોભામાં શું વધારો છો કરમહી રંડી કાળી ૩

સુકોમળ અંગમાં એના સુવાસી અતરો મહેકે
ખરેખર દેખતા સજ્જન અરે શું નાયકા કહેશે ૪
વિસારી હાથ દાંતીને ચડાવ્યા કાચ કંઈ ચીતે
જુના ધારા વિસારીને નવા ધારા ગ્રહ્યા પ્રિતે ૫
અરે એક બંગડી માટે પર પુરૂષને હાથ સોંપે છે
વીસારી છેક લજ્યાને અરે મર્યાદ લોપે છે ૬
સુશોભીત વસ્ત્ર પહેરીને બન્યા ફેશન લેડીના
રહી છે હાથમાં છત્રી પહેર્યાં બુટ એડીના ૭
સુગંધી તેલ ચોળીને છટાથી કેશ ઓળીને
ચડાવ્યાં આખપર ચશ્માં હવે તો બહુ પડયાં વસમાં ૮
અરે મમ પ્યારા બંધુઓ સુધારાને વધારીને;
અતિશય છુટ આપીને ચડવી છેક લાડીને ૯
જુઓ અસલ તણી રીતી વિચારો ધર્મ ને નિતી
કરો કાંઈ કામ ભક્તિના હૃદયમાં રાખીને પ્રિતી ૧૦
કહે માધવ સુણો પ્યારા હૃદયને લાગશે ખારા
સુધારા આ હઠાવીને વચન આ માનજો મારા ૧૧

ફેશનેબલ દુનીઆ

(કવાલી)

સુધારો સાંપડયો જ્યાંથી થઇ ફેશન અરે કયાંથી
ન જાણે કોઇ તેનાથી થઇ ફેશન અરે કય.થી ૧

લગાવ્યા કોટને કોલર ગઇ બંડી અને ધોતર
લગાવી ટાઇ ભપકા ભર થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૨

ખરાં પેબલ તણા ચસ્મા ભલે આંખે પડે વસ્મા
વધી ફેશન બહુ જગમાં થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૩

બનાવી ઓફીસો સારી ટેબલ ખુરસી દીસે ભારી
અરે ભપકા એ હદ વાળી થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૪

થયા ફેશન મહી પુરા જણાતા રોફમાં શુરા
બનીને શેઠીયા સારા થઈ ફેશન અરે કયાંથી ૫

સુધારો તો થયો સારો અરે આનંદ કરનારો
નમાની શું જુનો ધારો થઈ ફેશન અરે કયાંથી ૬

જઇ હોટલ વીશે ખાશું નહી તેમાંજ વટલાશું
ગીતા નાટક તણા ગાશું થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૭

મદીરા પાન પર મોહતા જગતમાં સર્વ જન જોતાં
કમાણી ત્યાં બધી ખોતાં થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૮

બહુ ફેશન મહી ફરતા નજર પરનાર પર કરતા
છતાં દીલમાં નહી ડરતા થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૯

અમો નાટક મહી જઇશું સ્ત્રીઓને સાથમાં લઈશું
સુધારામાં અમે રહી શું થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૧૦

કહે માધવ અરે ભાઇઓ કરો સત કર્મના કાર્યો
સુધારો આવ્યો અણુધાર્યો થઇ ફેશન અરે કયાંથી ૧૨

(કવાલી)

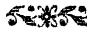
હું ફેશનમાં અલબેલી હું કેવી બની ઝુકેલી (૧)
મન ગમતો પોશાક પહેરીને ભરી બજારે ચાલું;
સેકન્ડ કરતાં આવડી બરાબર હું મેન થઇને માલાવું હું ૧
સેન્ડ લવંન્ડરને પફ પાઉડર સેન્ટ મારૂ ખાતું
પતીવૃતા પણું કેમ પાળવું એ નહી હું જાણું હું ૨
નાટક જોવા જવુંજ રીતે લાજ શરમજ મુકી
ગુચ્છા પાડવો શોખ મારવા એક દીન નવ ચુકી હું ૩
પ્લેટ ચોળી મેં કેવી કરાવી સુંદર દીલ દેખાએ
આછા સાડલા આછા ચણીઆ પહેરી મુજ દીલ હરખાએ હું ૪
સુધરેલી પ્રજાની માફક સ્ટાઇલ હું નવા શીખી
કહે માધવલાલ ગુણ સજ્જન બરોબર કેળવણી નવ લીધી હું ૫

સુધરેલો સંસાર.

રાગ (ગઝલ)

અરે ઓ આર્યની બહેનો હવે તો જો જરા જાગી
હવે તો જો જરા જાગી સદા તું મોહ દે ત્યાગી ૧
તજી સૌ ધર્મ નિતીને સત્ય ફેશનમાં વાગા
તમારા જીર્ણ વસ્ત્રોથી દેખાતાં અંગ સૌ નાગા ૨
તજી પ્રાચિનની રૂડી ઉતારી દંતની ચુડી
દશા થઇ દેશની ભુંડી હવે તો જો જરા જાગી ૩

ફસાયા મોહની માંહી તમારૂં સર્વ ત્યાગીને
સુધારામાં તમો આવી હવે તો જો જરા જાગી ૪
હતી જે આર્ય માતાઓ સતીમાં તેતો લેખાતી
પ્રબળ શક્તી બતાવી છે હવે તો જો જરા જાગી ૫
ગાહા મુની અને દેવો તેજસ્વી સુર્ય ને ચંદ્ર
શોભાવ્યા આત્મ શક્તિથી હવે તો જો જરા જાગી ૬
ખરી એ સ્વામીની શેવા ખરી એ ધર્મની પત્નિ
બનો તેવી સૌ બહેનો હવે તો જો જરા જાગી ૭
પતી પરમેશ સમ માની તમારૂં સ્વર્ગ ભુમી છે
માધવ કહે મોક્ષ સ્વામીથી હવે તો જો જરા જાગી ૮

ત્રીશ રૂપીઆના પગારદારની મુસીબત.

પ્રથમ કુંવારો કહેતો કે, પરણેલા સુખ માણે છે;
પરણ્યા બાદ હકીકત થઇ, તે પોતે જુઓ વખાણું છે; ૧
ગ્રહસ્થ કહે છે મહારાજા, આ ગાડુ તો છે બહુ મોટું;
રોજ ઉઠીને રાંડ સતાવે, પઇસા ખાતર તે ખોટું; ૨
ત્રીશ રૂપીઆ પગાર તેમાં, સાત ભર્યું ઘરનું ભાડું;
પાકીટ ખર્ચતણા દશ કાઢી, નકી તેર ગણી વારૂં; ૩
દાણાવાલો ચુનીલાલ આવ્યો રૂપીયા દશ તેને જાશે;
બાકીના ત્રણ રહ્યા તેમાંથી, દાગીના કયાંથી થાશે;
જુવાન બઇરી કહે છે એવું, શા માટે પરણ્યા વારૂં;
ઓળખતા મુજને શું નહોતા, નામ છબીલી છે મારૂં; ૫

ફકત હોઈ ।। હું ભુખી છું, બીજુ કામ નથી મારે;
કસબી સાડી નહી લાવો તો, આ ઉઠી ચાલી બહારે; ૬
અરે ગધેડી વિચાર કરતું, છાયલના તો છે વાંધા
હું ધોતી પહેરૂંછું તેમા, જુઓ કેટલા છે સાંધા; ૭
સ્વામીનાથ તમે સાચા છો સહચર મઝારી પહેરે છે;
જુઓ ધણી એનો કેવો છે, ચાર બળદને ખેડે છે; ૮
છતાં રોજનાદશદશ રૂપીઆ બુઢો નિત્ય કમાવે છે;
ઘર બેઠાં બઈરીને કેવાં, ઉતમ લાડ લડાવે છે; ૯
દેખ્યું કંઈજનથી મેં ક્યાંપણ ટીકીટ કહો છો તે કેવી;
નાટક જોવા જઈશ આજ હું, નહી તો લાજ નથી રહેવી; ૧૦
માંડ માંડ હું ઘરમાં આવ્યો, ભુખ કકડતી છે લાગી;
રાંધ્યું સીધ્યું કંઈજ નથી, સતાવતી છે આ નાગી; ૧૧
બેચર કહે છે જુઓ બાપજી, માણુકો મુજને મારે છે;
સમજાવી સમજાવી થાકયો, છતાં બુમ એ પાડે છે; ૧૨
ખાવું પીવું રહયુ બાજુએ, કવરાવે છે સૌ ઘરમાં;
આ દુઃખથી તો મરવું સારૂ, કુવો આપણા છે થડમાં; ૧૩
જુવોભાઇ આ ગ્રહસ્થાશ્રમછે લકકડના લાડુ જેવો;
ખાધા તે તો પસતાણાને, અણ સમજુ કહે છે કેવો; ૧૪
પરમારથમાં પઈસો દેતાં, કેવો હાથ ધ્રુજાવે છે;
ફકત એક નખરાની અંદર, બાઇનું દીલ મનાવે છે; ૧૫

શિયળવતી નારનો પતિ પ્રત્યે પ્યાર

(સાખી)

સંપ હશે ત્યાં સૌ સુખી લક્ષ્મીનો ભંડાર
ઘરની વાત કરે નહી ચતુર સ્ત્રીની જાત
ધણી ગમે તેવો હશે પણ હૈયા તણો હાર
તેવું જો સમજો તમે દુઃખની કદી ન વાત
ધણી સુખે સુખીયાં રહો દુઃખમાં લ્યો અર્ધ ભાગ
તો તમને ભુલે નહી મરતાં સુધી ભરથાર

(રાગ ગઝલ)

અરે મમ દેહ ધારી છે અમારા નાથને માટે
વળી કાયા અને બુદ્ધી વધારી નાથના માટે ૧

તજી હઇ પલ મહી પીયર સુધારસ સાસરે આવી
વીસારી બાળ બુદ્ધી છે અમારા નાથને માટે ૨

શકવલાં માતને ભારે પીતાથી લાડ કરતાંતાં
સુધારી સર્વ બુદ્ધી છે અમારા નાથને માટે ૩

અખીઓ ના સાથને તોડી પ્રીતી પીયુ થકી જોડી
આસુથી સ્નેહ જોડયો છે. અમારા નાથને માટે ૪
પીયરની પ્રીત તોડી છે નણંદથી સ્નેહ જોડયો છે
શુમાની ગાંઠ બાળી છે અમારા નાથને માટે ૫
પરાધીન રહીશ હું પીંજર હશે બહુ કષ્ટ ઘર અંદર
ઉદાસી જીવ ટાળીશું અમારા નાથને માટે ૬
કહે તે નાથ કરવાના પતીને દેવ ગણવાના
અમો એ ટેક ધારી છે અમારા નાથને માટે ૭
પતિ સુખે અમે સુખીયાં પતી દુઃખે અમે દુખીયાં
સમર શત્રુને મારી શું અમારા નાથને માટે ૮
પતીનું આંસુ જયાં પડશે અમો ત્યાં રકત આપીશું
ચલાવીશ લોહીની નદીઓ અમારા નાથને માટે ૯
અમો સૌ ભીખ માગીશું અવરથી સુખ ત્યાગીશું
દુખોમાં દીલ ધારીશું અમારા નાથને માટે ૧૦
અમોને જેલમાં રાખો બેડી હસ્ત પીરો નાંખો
અમારૂં દીલ સાચું છે અમારા નાથને માટે ૧૧
અમારાં હાડ સૌ ભાંગો ભલે અમને તમો ત્યાગો
છતાં નહી ટેક તોડીશું અમારા નાથના માટે ૧૨

પીતાથી પ્રેમ તોડયો છે. પ્રીતમથી નેહ જોડયો છે
કપટ કીલ્લાઓ તોડીશું અમારા નાથના માટે ૧૩
ભલે ગાડો ભલે ઘેલો ભલે હોય મન તણો મેલો
નહી નીર મુંખ ટાળીશું અમારા નાથના માટે ૧૪
અમારો દેવ છે સ્વામી અમારી ભકતી ત્યાં જામી
મીના સમ સ્નેહ સેવીશું અમારા નાથના માટે ૧૫
અહલ્યા દ્રૌપદી દેવી અનસુયા માતના જેવી
અમોએ ટેક ધારી છે અમારા નાથને માટે ૧૬
કહે માધવ દીલધારી મલે જેને એવી નારી
તેના ધન્ય ભાગ્ય જાણીશું ખરેખર નાર ધારીશું ૧૭

સુધરેલી સ્રી.

(હું તે હરખ કરૂં કયાં જાઉં) (એરાગ)

સુધરેલ સુંદરીઓ છલબલ કરતી તે મુજ નજરે આવે
સાડલો ધોળો ઘાઘરો ધોળો ચોળી ધોળી પહેરે
અડધ સાડલો માથે ઓઢી સરી બજારે હીંડે સુધરેલ.

કેડમાં ઝુડો હાથમાં રૂમાલ લટક મટક તે ચાલે
સાસુનો સંગાથ ગમેનહી એન પણી સંગે હાલે સુ.
પગમાં કચડા કટકટ બોલે રમક ઝમક તે ચાલે
લાજ શરમને મુકી ખાંટીયે વાંકો ગુચ્છો પાડે સુ.
પોલકા માંહી પોલ કરાવી ઢોલ ઢમક વગડાવે.
કણુલરખાનુંં (ને) પ્લેટવાળીનું પોતે આપ મંગાવે સુ.
પોલેસ ઘાટની જોઈએ અંગડી તાણ્યાં સાંક કરાવે
વીસ રૂપરડીના પગારે પુરો ભભકો બતાવે સુ.
બુટ સ્ટોકીંગ મોજા પહેરી વળી ચશ્મા ઘાલે
સેન્ડ લવંન્ડર પફ પાઉડર લગાવે પોતે ગાલે સુ
આવીહકીકત જોઈ માધવ દીલગીરી મનમા લાવે
દેશનીપડતીનું મુખ્યકારણ નંબર પહેલો બતાવે સુ.

" અજબ સુંદરી "

(કવાલી)

દીઠી મેં સુંદરી આજે છબીલી રૂપમાં છાજે
મૃગાક્ષિ મન હરનારી કટારી નયનની મારી ૧

નાસિકા ચંચ પોપટની કહું શોભા શં ઘુંઘટની
સલુણી શોભતી સારી કટારી નયનની મારી ૨

શશીસમ શોભતીસજની ભરે ડગ જેમ ગતી ગજની
અહો શું નાર નખરાળી કટારી નયનની મારી ૩

કનક સમ કામની શોભે નિરખતાં સર્વકો લોભે
ચતુરા ચિત્ત વસનારી કટારી નયનની મારી ૪

મહિલા પુર્ણ મદમાતી ગમનતાં ગોરી અચકાતી
હરીફે હોઠ હસનારી કટારી નયનની મારી ૫

રંગીત કીધ ચાંદલો ભાલે સુશોભીત ત્રાજવું ગાલે
હસે શું અધરઅનુસારી કટારી નયનની મારી ૬

શોભા દંતની એવી કળી દાડમ તણી જેવી
રંગીલી રંગ રમનારી કટારી નયનની મારી ૭

બગીચે પુષ્પ જેમ પ્યારા ખીલેલા હોય રૂપાળાં
યોવનથી ઓપતી નારી કટારી નયનની મારી ૮

—✻— ફેશન દેવીનો પોકર —✻—

રાગ (ગઝલ)

અરેરે હિંન્દ સંતાનો ભુલ્યા શું ભાન ફેશનમાં
અરે સાથી સુધારાના ફસાયા કેમ ફંદામાં ૧

રહ્યા છે શું મને વળગી ધરીને હર્ષ અંતરમાં
રડાવા હિંન્દ ભુમીને રહીછું હિંન્દ ભુમીમાં ૨

ખરાબી હું અતી કરવા તમારા દેશમાં આવી
ખુવારી હિંન્દની કરવા સુધારો સાથમાં લાવી ૩

સુધારાના થઇ સાથી અતી આનંદ માનો છો
સુધારાના બની સાથી તમે શું હર્ષ પામો છો ૪

સુધારો ઘર વીશે ઘાલી તમે શું ફાયદો દીઠો.
સુધારો હિંન્દમાં દેખી જુવો વરસાદ પણ નાઠો ૫

સુધારો હિંન્દમાં આવી ફજેતી કીધી છે પુરી
તમારી હિંન્દ ભુમીની દશા તો બેઠી છે બુરી ૬

તમે તો એમ માનો છો સુધારા સર્વ સારા છે
અરે ઓ હિંન્દ સંતાનો સુધારા એ કુધારા છે ૭

રહેશે હિંન્દમાં ફેશન ખુવારી ત્યાં સુધી થાશે
નીહાળી દાશ ફેશનના વિદેશે લક્ષ્મી જાએ છે ૮

તમારા હિતને માટે વિદેશી મોહને છોડો
તમારા દેશને માટે સ્વદેશીમાં પ્રીતિ જોડો ૯

કરીને હોળી ફેશનની વિદેશે કીર્તિ ઝળકાવો
બની ખાદી થકી સુંદર તમારો દેશ શોભાવો ૧૦

વાંઢાનો વિલાપ

અરજી સાંભળોને સરકાર

(એ રાગ)

જમાનો આ જુઓને ભાઇ જુઓ વાંઢાની ભવાઈ
છલબલ કરતી જોઇ યુવતીઓ મન મહારૂ મુંઝાય
પરણ્યા વીના મારી જીંદગી હવે ઘણી અકળાય જમાનો.
નાત જાતના શેઠો પાસે માગણી કીધી ઘણીવાર
ઘોડાગાડીવાલો જમાઇ જોઇએ મારો કીધો ઈન્કાર જમાનો
વાસણ માંજુ પાણી ગળુ કચરો વાળું હાથે
તલનું તેલ હું મુછે લગાવી ફરૂં બજારે ઠાઠે જમાનો.
મહારા જેવો ફાંકડો જુવાન નથી ન્યાતમાં કોઈ
કીમત હશે તે મુજને કરશે જમાઇ રૂપાળો જોઇ જમાનો
કહેવાનુ માત્ર એજ કારણરે વાંઢા જગમાં બહુ
પૈસા વીના તે ક્યાંથી પરણે જાણે જગત સહુ જમાનો
ભલે કદરૂપી હોય અસ્સીસ ભલે હોય જુવાન
પૈસા લઇને દીકરીને વેચવી એજ અમોને જ્ઞાન જમાનો
તેથી બેઠીયા રહ્યાજ વાંઢા બીજુ કારણ નહી
દીકરી વેચી પૈસા ખાનારની ઈજત આગરૂ ગઇ જમાનો

ફેશનેબલ શેઠાણીનો નખરો.

નવોઢા નાર નખરાળી પતીની સું કરે સેવા
તદન જુઠું ભરડનારી પતીની સું કરે સેવા
ખડી રહીને અગાશીમાં સુકાવે બાલ પોતાના
અતીશય ઉંઘ લેનારી પતીની સું કરે સેવા

નહી પુજા નહી પત્રી જાપાનીઝ હાથમાં છત્રી
રૂમાલો છે જુવો કેવા પતીની સું કરે સેવા

પ્રથમ નહાના પછી મોટા કઢાવે ફેન્સી ફોટા
મુલાયમ પોલકાંવાલી પતીની સું કરે સેવા

જોબનવંતી જરૂખાથાં બેઠીબેઠી કરે નખરા
નહી લેવા નહી દેવા પતીની સું કરે સેવા

શંપુર્ણ શહેરમાં જયારે કઢંગી રીત થઈ ચાલુ
ત્કારે પરગામની કુવડ પતીની સું કરે સેવા

સાસુ સુરખ વહુ ભોળી સરીખા રંગની જોડી
ન જાણે સેકીને પાપડ પતીની સું કરે સેવા

અંતર જેનું સદા કપટી ન આપે સંતને ચપટી
કહે માધવ તે બઈરી પતીની સું કરે સેવા